GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE DI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ XLIX.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicar

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 233. *Vinerĭ, 17 (29) Octomvre.* 1886.

Brașovŭ, 16 Octomvre 1886.

Suntŭ nenumĕrate relele, ce ni le pricinuescŭ adversarii românismului pe tĕrêmulŭ învĕțamêntului poporalŭ, dér multe suntŭ și relele, ce ni le causămŭ noi înșine.

Este sciutŭ că scólele nóstre românescĭ stau sub scutulŭ bisericei. Preoțimea este așadér în prima liniă chiămată a veghia asupra învĕțămêntului nostru. Acésta are partea sa avantagiósă și încâtva și desavantagiósă.

Avantagiulŭ este, în actualele împrejurărĭ vitrege politice, că scólele nóstre stândŭ sub conducerea constantă a preoțimei nóstre, nu suntŭ espuse înstrăinării, cum arŭ fi espuse atuncĭ, când guvernulŭ ungurescŭ și organele lui arŭ avé dreptulŭ de a se amesteca în afacerile lorŭ interióre, de a numi învĕțătorii ș. a. Și așa abia ne este cu putință a le feri de ingerințele legale și nelegale ale organelorŭ gavernului, ce arŭ fi décă conducerea scólelorŭ nóstre arŭ fi lăsată pe mâna lorŭ?

Momentele desavantagióse, ce resultă din faptulŭ, că conducerea scólelorŭ nóstre se află aprópe esclusivŭ în mâna preoțimei, se potŭ resuma în următórele: Preotulŭ în esercitarea datoriilorŭ, ce i le impune sântulŭ sĕu ministeriu, de ordinarŭ se va îngriji mai întâiŭ de biserică și de ale bisericei și numai după sceea va vedé de scólă și de ale scólei.

Din concurența între datoria cătră biserică și între datoria cătră școlă a preotului sĕ nascŭ fără îndoiélă și multe neajunsurĭ pentru mersulŭ și desvoltarea învĕțămêntului nostru.

Negreșitŭ zace în natura lucrului ca preotulŭ sĕ îngrijéscă mai întâiu de biserică, de unde vine, că, mai alesŭ unde mijlócele suntŭ cu totulŭ nesuficiente, școla rĕmâne mai negligeată. Neajunsulŭ acesta suntemŭ nevoițĭ sĕ-lŭ îndurămŭ cu paciență în speranță, că cu timpulŭ înmulțindu-se mijlócele se vorŭ face îmbunătățirĭ și pentru școlă.

Dér răbdarea nóstră póte fi motivată numai când preotulŭ, cu tótă bunăvoința ce-o are de-a se îngriji și de progresulŭ și de înflorirea școlei, nu póte rĕsbi lipsa mijlócelorŭ.

Atuncĭ însĕ când vedemŭ, că preoții dintr'o parte séu dintr'alta, cu tóte că mijlócele nu lipsescŭ, nu facŭ nimicŭ pentru scólă séu lucră chiarŭ în contra ei, fiă conduși de patima ambițiunilorŭ personale, séu chiar de meschina poftă de câștigŭ, carĭ nu se unescŭ nicĭdecum cu sânta misiune a unui păstorŭ sufletescŭ, care trebue sĕ propage numai iubirea între frați și abnegarea de sine pentru binele obștescŭ, atuncĭ, dicemŭ, răbdarea nóstră nu numai că n'ar mai avé nicĭ unŭ temeiu, ci ar fi chiar o crimă în contra intereselorŭ bisericei nu mai puținŭ ca ale scólei române.

Din diferite părțĭ primimŭ plângerĭ despre purtarea necalificabilă a unorŭ preoți, carĭ, uitându-șĭ de tóte datoriile lorŭ, prigonescŭ pe învĕțătorĭ séu esploatéză în folosulŭ lorŭ personalŭ venitele destinate pentru scólă.

Suntŭ numai vre-o două sĕptĕmânĭ de când amŭ publicatŭ asemenĭ plângerĭ din comitatulŭ Sĕlagiului. Aicĭ șoviniștii pórtă cu multă cutezare rĕsboiu contra scólelorŭ române confesiunale înfiinţândŭ alăturĭ cu aceste scóle maghiare.

Ce-i încurageză pe adversarĭ în urmărirea tendințelorŭ de maghiarisare? — Unulŭ din corespondenții noștri rĕspunde clarŭ și limpede: „defectuósa stare, în care se află scólele nóstre mai vêrtosŭ din vina preoțilorŭ, îi încurageză pe șoviniștĭ... Suntŭ comune, carĭ oferŭ învĕțătorilorŭ salare bune și cu tóte aceste n'au învĕțătorĭ cum se cade. Causa?—Este lăcomia de avere a preoțilorŭ... Preoții adecă se înțelegŭ cu protopopulŭ, cu curatorulŭ și cu inspectorulŭ scólei locale; jumătate din salarŭ o iau dênșii, ér cealaltă jumătate o împartŭ la ceilalți și astfelŭ stațiunile de învĕțătorĭ vacante nu se dau în concursŭ, ci remânŭ de pe unŭ anŭ pe altulŭ ca învĕțătorĭ interimalĭ preoții.“

Din Munții apusenĭ ne vinŭ asemenea plângerĭ, că învĕțătorulŭ X., omŭ harnicŭ, care își vede de tréba lui, este prigonitŭ de cutare preotŭ, pentru că, de învĕțați ce suntŭ amêndoi, nu se potŭ înțelege, preotulŭ cere pré multe dela învĕțătorŭ, nu se mulțumesce cu aceea ca sĕ servéscă scólei și culturei, ci mai vrea sĕ fiă și sluga sfinției sale.

Din nenorocire sunt numai esceptiunĭ de care vorbimŭ. Destulŭ însĕ, că suntŭ asemenĭ casurĭ, carĭ nu supórtă răbdarea nicĭ unui omŭ de bine, cu atâtŭ mai puținŭ potŭ fi tolerate de cătră autoritățile supreme școlare din Blașiu și Sibiiu.

Multŭ rĕu ne facŭ adversarii limbei și ai culturei nóstre românescĭ, dér nicĭodată nu vorŭ puté sĕ ne strice așa de multŭ, câtŭ ne-amŭ strica noi înșine, décă amŭ fi toleranțĭ și nepăsătorĭ față cu pĕcatele de mórte ale celorŭ din sinulŭ nostru!

Alegerea principelui în Bulgaria.

Diarulŭ guvernamentalŭ bulgarŭ »Nesavissima Bulgaria« din Sofia publică în numĕrulŭ sĕu dela 21 Octomvre unŭ importantŭ articulŭ, care în ajunulŭ intrunirei Sobraniei are o deosebită însemnătate. Articululŭ e intitulatŭ: *„Cine va fi candidatulŭ pentru tronulŭ princiarŭ?“*. Intre altele se dice în articulŭ:

„Cea mai importantă cestiune pentru intregŭ poporulŭ bulgarŭ e fără'ndoială cestiunea viitorului principe. Care e candidatulŭ, pentru care va vota marea Sobraniă? Nimenea nu scie, nimenea nu dice ceva despre acésta. Nicĭ pressa europénă, nicĭ cea rusă nu spune o vorbă seriósă despre unŭ candidatŭ. Pretutindenea domnesce liniște și tăcere. Numai unŭ lucru e cunoscutŭ: că Rușii suntŭ în contra prințului Alexandru și în contra marei Sobranii. Ce insemnéză tăcerea lumeĭ europene, după ce fiăcare scie, că orĭ cine s'ar alege ca principe, aprobarea lui decătră Europa e necesară? De Rusia nu mai vorbimŭ, deórece acéstă monarchiă nu vrea sĕ aibă nicĭ unŭ principe, ci vrea simplu sĕ ne subjuge. Nu cumva acéstă tăcere însemnéză, că Europa privesce pe prințulŭ Alexandru ca candidatŭ? Orĭ doră esistă combinațiunĭ secrete, ce nu le póte prevedea adĭ nimenea?

„După cele ce scrie pressa europénă, se póte conchide, că marile puterĭ n'au decisŭ nimicŭ, nicĭ nu s'au înțelesŭ asupra acestui lucru. La acéstă conclusiune ajungemŭ și în fața atitudinei Rusiei cătră Bulgaria, mai alesŭ décă luămŭ în considerare cererea ei d'a se amâna alegerile pentru Sobraniă. De altă parte s'a observatŭ că suflă unŭ nou vêntŭ în Europa. Astfelŭ organele lui Bismarck, carĭ până acum dicéu că pentru prințulŭ Alexandru nu dorescŭ nicĭ unŭ rĕsboiu cu Rusia, se folosescŭ acum de unŭ tonŭ mai aspru referitorŭ la atitudinea generalului Kaulbars în Bulgaria. Chiar organulŭ lui Bismarck e fórte supĕratŭ, că prințulŭ Alexandru a renunțatŭ la tronŭ. Acéstă împrejurare, pusă'n legătură cu călĕtoria ministrului englezŭ Lord Churchill la Berlinŭ de o parte, cu vorbirea de deunădĭ a ministrului președinte ungurescŭ Tisza de altă parte, ne face sĕ presupunemŭ că continentulŭ ascunde ceva nou, ceva seriosŭ, care va surprinde într'o bună diminéță întrégă lume. De o cam dată Sobrania s'a convocatŭ deja ca sĕ alégă pe principele și acésta va trebui sĕ se facă în curêndŭ. Dér pe cine sĕ alégă și cum sĕ procédă? Mulți politicĭ rĕspundŭ: Marea Sobraniă va alege pe candidatulŭ Rusiei și apoi se va disolva. Rĕspunsulŭ e în aparență fórte simplu, dér în realitate fórte complicatŭ. Inainte de tóte scimŭ, că Rusia a declaratŭ oficialŭ ca nelegale alegerile pentru marea Sobraniă, din care causă nu póte presenta nicĭ unŭ candidatŭ unei Sobranii, pe care ea o consideră de nelegală și necompetentă d'a alege unŭ principe bulgarŭ. In urma acestei împrejurărĭ, Sobrania stă înaintea alternativei: orĭ sĕ alégă unŭ principe în contra voinței Rusiei, orĭ sĕ se amâne pe timpŭ nehotărîtŭ, adecă până când îi va plăce Rusiei. O cale mijlocie celŭ puținŭ acum nu se póte vrevedea. Ce decisiune va lua așadéră Sobrania? Ca sĕ amâne sesiunea pe timpŭ nehotărîtŭ, nu póte și nu e iertatŭ sĕ facă marea Sobraniă, deórece o decisiune de felulŭ acesta nu numai ar fi o blamare pentru actuala regență și guvernŭ, ci cu acésta s'ar deschide și unŭ câmpŭ întinsŭ pentru agitațiunea rusă, care s'ar puté termina cu unŭ rĕsboiu civilŭ.

Asta nu o póte dori nicĭ unŭ Bulgarŭ cinstitŭ și cu minte. Rĕmâne așadéră prima cale deschisă, adecă a alege unŭ principe contra voinței Rusiei. Se întelege de sine, că înainte de alegerea prințului regenta și guvernulŭ trebue sĕ 'ntrebuințeze tóte mijlócele ce'i stau la disposițiune, spre a îndupleca pe Rusia sĕ recunóscă legalitatea Sobraniei. Pe cine așa déră are sĕ alégă principe în casulŭ acesta Sobrania? Rĕspundemŭ hotărîtŭ și scurtŭ: *pe nimenea altulŭ, decâtŭ pe prințulŭ Alexandru de Battenberg,* și anume pe temeiulŭ următórelorŭ considerațiunĭ: 1. Prin realegerea prințului Alesandru amŭ arăta încă odată lumei, câtŭ de multŭ prețuimŭ independența nóstră și că nu dorimŭ și nu suferimŭ nicĭ o epitropiă streina, 2. acéstă realegere, chiar și în casŭ d'a nu se putea realisa, e de natură d'a face pe noulŭ principe, ce s'ar alege eventualŭ, sĕ înțelégă, că nu va putea guverna Bulgaria, fără sĕ calce pe urmele prințului Alexandru; 3. realegerea, în casŭ când din nou ar rĕmânea vacantŭ tronulŭ nostru, ar da prințului Alexandru dreptulŭ unui pretendentŭ legalŭ. Afară de aceste trei motive principale mai suntŭ și altele câteva, carĭ întărescŭ vederile nóstre în privința realegerei prințului Alexandru, dér care socotimŭ că acum nu e timpulŭ sĕ le discutămŭ.

„Póte că se va pune întrebarea: „Bine, dér deórece Rusia e în contra prințului Alexandru și aprobarea acestei monarchii după tractatulŭ din Berlinŭ e necesară, ce va fi atuncĭ?« Atuncĭ, vomŭ rĕspunde, mai rĕmânŭ două căi: séu o *uniune personală* cu unulŭ din celelalte state balcanice, séu proclamarea republicei bulgare. Amêndouĕ aceste căĭ suntŭ pentru noi corĕspundĕtóre scopului, mai avantagióse și mai folositóre decâtŭ alegerea unui candidatŭ rusŭ, care ar veni aci, ca sĕ pregătéscă Bulgaria *pentru o tînĕră și nouĕ viéță de statŭ,* precum i-a plăcutŭ generalului Kaulbars sĕ se esprime în cunoscuta sa circulară.

»Rusia sĕ nu uite, că noi trăimŭ în peninsula balcanică și cu tótă slăbiciunea și numĕrulŭ nostru micŭ suntemŭ în stare sĕ'i pregătimŭ neplăcerĭ... *Incă nu neamŭ gânditŭ seriosŭ la o iluminațiune în Macedonia.*

Serbarea dela Curtea de Argeșiu.

(Urmare și fine.)

Discursulŭ d-lui Dimitrie Sturdza.

Dimitrie Sturdza, ministrulŭ cultelorŭ și instrucțiunei publice, adresă Maiestăților Lorŭ următorulŭ cuvêntŭ;

Sire! Dómnă! Cu toții suntemŭ adunați în jurulŭ Maiestăților Vóstre pentru o serbare măréță. Nu e numai veselia și bucuria, care face sĕ salte inimile nóstre, evlavia și credința le înaltă și le purifică. Unŭ mare faptŭ s'a îndeplinitŭ astădĭ. Celŭ mai măreţŭ locașŭ Dumnedeescŭ alŭ Regatului s'a redeschisŭ credincioșilorŭ creștinĭ, din temeliă reînoitŭ, înfrumsețatŭ și împodobitŭ; așa se și cădea sĕ fiă în timpurile acestei glorióse Domnii, când redeșteptați, Romănii, încurajați și împinși de vocea puternică și pĕtrundĕtóre a Maiestăților Vóstre, s'au pusŭ cu ardóre și cu dorŭ mare la întărirea și mărirea patriei. A fostŭ predestinatŭ acestŭ edificiu de cătră atotputernicului Dumnedeu ca elŭ sĕ stea ca unŭ semnŭ vecinicŭ alŭ celorŭ petrecute.

Cu greu și cu durere elŭ a fostŭ clăditŭ, precum ne-o spunŭ numĕrósele și inimósele lui inscripțiunĭ. Cu greu și cu durere, precum a fostŭ fondatŭ și Statulŭ românescŭ, ca și acesta elŭ nu a fostŭ crutatŭ de crudimea timpurilorŭ, ca și acesta elŭ a fostŭ bântuitŭ de inamicĭ, ca și acesta elŭ era aprópe de peire, dér ca și acesta elŭ se înaltă astădĭ spre mirarea celorŭ

din afară și spre întărirea nóstră celorŭ din năuntru, fără sémănŭ mai splendidŭ și mai luminosŭ decâtŭ în trecutŭ. Strînsŭ legată i-a fostŭ totdéuna sórtea de sórtea regatului. Fericitulŭ întru pomenire primulŭ ctitorŭ a așeḑatŭ în fața bisericei patru plăcĭ de piétră, a cărorŭ inscripțiunĭ trebuiau sĕ dea cunoscință despre dênsa și despre țéră; două din aceste plăcĭ le-au umplutŭ Neagoe cu unŭ rostŭ, care ese din fundulŭ unei inimĭ pĕtrunse de religiositate, pe a treia s'a vecĭnicitŭ numele Șerbanŭ Cantacuzino, a patra placă a rĕmasŭ aprópe patru secole mută, așteptândŭ sé vorbéscă și ea; astăḑĭ ea pórtă următórea scrisóre:

„Noi, Carolŭ I, cu mila lui Dumneḑeu și prin voința națională Rege alŭ României, vĕḑêndŭ acéstă sfântă biserică, care a fostŭ prada focurilorŭ, a cutremurilorŭ și a vrășmașilorŭ, lăsată în părăsire, unitu-Ne-amŭ gândulŭ cu voința celorŭ mai dinainte ctitorĭ, Io Neagoe Basarabu Voevodŭ și Io Radulŭ Basarabu Voevodŭ și am hotărîtŭ în anulŭ dela Christosŭ 1875, alŭ Domniei mele alŭ ḑecelea, a o scăpa de nimicire. În ḑece anĭ de muncă obosită, care n'a încetatŭ nicĭ în timpulŭ marelui rĕsboiu pentru neatĕrnare, amŭ recláditŭ acéstă falnică, luminósă și minunată zidire cu ajutorulŭ țĕrei întregĭ, după planurile și documentele ctitorescĭ, cu materialulŭ vechiu și cu celŭ nou, scóse din pietrăria dela Albeștii Câmpu-Lungului, și s'a sĕvĕrșitŭ în anulŭ mântuirei 1885, alŭ Domniei Mele alŭ douĕ-ḑecelea, alŭ regatului Meu alŭ cincelea, spre vecĭnică amintire a faptelorŭ, carĭ au ridicatŭ regatulŭ României la mărire și întru pomenirea Mea, a iubitei Mele soții Elisabeta Regina și a urmașilorŭ nostri precum și a Mitropolitului Primatŭ Calinicŭ Miclescu, a episcopului de Argeșŭ Ghenadie, a președintelui consiliului Meu de miniștri Ionŭ Brătianu, a architectului Andreiu Lecomte de Nouy și a întregului poporŭ alŭ acestei țĕrĭ. Binecuvintéză din cerŭ, Părinte sfinte, acestŭ sfântŭ locașŭ alŭ Tĕu și-lŭ păstréză din némŭ în némŭ ca unŭ neprețuitŭ odorŭ amintindŭ ḑilele grele și timpurile de mărire prin carĭ au străbătutŭ virtutea și voinicia Românilorŭ, sprijinindu-se pe stânca credinței cătră Dumneḑeu, cătră patriă și cătră Rege:"

Așa este! putemŭ ḑice că Dumneḑeu a rĕvĕrsatŭ binecuvêntarea sa asupra acestui pămêntŭ și asupra acestui poporŭ, căcĭ după multe și nenumĕrate suferințe, le-a dăruitŭ în sfĕrșitŭ cârmaciu însuflețitŭ de iubire și rîvnă Dumneḑeiéscă, țéra scie acésta dela o margine a ei până la cealaltă; ea scie că Voi, carĭ stațĭ în fruntea ei sunteți ca doi luceafĕrĭ strălucitorĭ, spre care ochii nostri se potŭ uita cu iubire, cu respectŭ, cu încredere și cu credință.

Ai înălțatŭ, Sire, poporulŭ românŭ în ochii sĕi proprii și în ochii lumei; uitasemŭ sĕ ne jertfimŭ viețele pentru patria pe care o iubeamŭ din adênculŭ sufletelorŭ nóstre și ne ai condusŭ unde era victoria mai grea de căpĕtatŭ, ca astfelŭ sĕ datorimŭ ceea ce amŭ devenitŭ, unŭ Regatŭ respectatŭ, plinŭ de viéță și de putere numai nouĕ înșine, Regelui nostru și lui Dumneḑeu. Nimicŭ nu ai cruțatŭ pentru a întări acéstă țéră și ai pusŭ o rară înțelepciune și mari silințe ca sĕ înalțĭ totŭ mai susŭ némulŭ românescŭ, săditŭ aci de celŭ mai puternicŭ poporŭ alŭ lumei vechĭ, de celŭ mai mare împĕratŭ alŭ lumei antice. Dimpreună cu regatulŭ ai ridicatŭ, Sire, și biserica strămoșéscă și ai așeḑat'o pe baze canonice, făcêndŭ ca autocefalia ei sĕ fiă recunoscută de întréga creștinătate; astfelŭ i-ai redatŭ vechiulŭ ei prestigiu. Ca semnŭ palpabilŭ alŭ acestui așeḑĕmêntŭ, prin voința și impulsiunea Maiestății Vóstre, țera a reclăditŭ sfinte bisericĭ căḑute în ruină, între carĭ acésta, a episcopiei de Argeșŭ, e cea mai însemnată. Înainte de trei decenii, reedificarea acestui edificiu ar fi fostŭ o imposibilitate, nu s'ar fi găsitŭ mijlóce materiale pentru o lucrare atâtŭ de mare și întreprinderea ar fi fostŭ considerată ca o îndrăsnélă pe care nimenĭ nu ar fi fostŭ în stare a o duce la capĕtŭ; acum, în ḑece anĭ, sub puterniculŭ îndemnŭ alŭ Maiestății Vóstre și sub direcțiunea unui nou meșterŭ Manole, s'a ridicatŭ minunatŭ dinaintea ochilorŭ nostri acestŭ giuvaerŭ alŭ credinței în Dumneḑeu și alŭ iubirei de patriă, dotatŭ cu vestminte și odóre sfinte, între carĭ posteritatea ca și noi va admira evangelia lucrată cu atâta pietate și măestriă de fala femeilorŭ române, de Regina Elisaveta. Astfelŭ numele Vostru, Sire, a devenitŭ pentru Românĭ unŭ talismanŭ, care duce din isbêndă în isbêndă, ér în viitorŭ, elŭ va fi iubitŭ și adoratŭ de urmașii nostri ca numele acelui mare Rege. care a fondatŭ puternicŭlŭ regatŭ românŭ.

Depuindŭ la picióréle Maiestății Vóstre din partea țĕrei întregĭ aceste simțĕminte de recunoscință întru acestŭ momentŭ solemnŭ și sfințitŭ, îndeplinescŭ o datoriă a tuturora. Sĕ trăițĭ mulțĭ anĭ spre binele, spre întărirea, spre fericirea Regatului Românescŭ. Sĕ trăiéscă Maiestățile Lorŭ! Sĕ trăiéscă dinastia Românéscă! Sĕ trăiéscă România!

SCIRILE ḐILEI.

Cu privire la scirea, că între *Austro-Ungaria* și *România* se va încheia o *convenție vamală provisoriă* pe basa tractatului romano-elvețianŭ, ca în timpulŭ acesta sĕ se tracteze pentru încheiarea unei convențiunĭ definitive, află „Bud. Korr.« că, décă guvernulŭ românŭ ar face o propunere în acéstă privință, se'nțelege de sine, că propunerea s'ar primi cu prevenire din partea guvernului unguréscŭ, numai câtŭ propunerea ar trebui sĕ pornéscă dela principiulŭ națiunei celei mai favorisate, fără nicĭ o condițiune.

—x—

Cu privire la *administrațiunea statului* aflămŭ unŭ articulŭ în »Ellenzék«, în care se vorbesce de *bețiile* și purtarea bătĕtóre la ochĭ a oficialilorŭ dela perceptoratulŭ de dare din Reghinulŭ săsescŭ, în oficiu negligențĭ, foi întregĭ de ale protocólelorŭ consemnărilorŭ de pămêntŭ suntŭ rupte, ér directoratulŭ financiarŭ din Clușiŭ numai acum, după unŭ anŭ de ḑile, a descoperitŭ marea defraudare ce s'a făcutŭ la acelŭ perceptoratŭ. Pentru providențiala éră a lui Tisza — ḑice autorulŭ articulului — fórte potrivitŭ este proverbulŭ: »dela capŭ se împute pescele.« Judecătorĭ defraudătorĭ, deputațĭ dietalĭ sinuciḑĭ pentru rătăcirile lorŭ, căpitanĭ orășenescĭ de ai poliției cu caracterŭ dubiosŭ, — acestea probéză — lăsândŭ vĕrgĭ negre pe fruntea nóstră — adevĕrulŭ proverbiului de mai susŭ, ér timpurile viitóre îșĭ vorŭ avé scrisă în paginele istoriei epoca acésta ca o *epocă a miseriei, o sinuciderei și ruinărei morale a națiunei unguresci.*

—x—

Din *Bacica* se scrie cătră „Pester Lloyd«, că *siguranța publică lasă multŭ de doritŭ.* De când au scăpatŭ din arestulŭ tribunalului din Zomborŭ vr'o ḑoisprеḑece arestanțĭ, furturile prin spargere, atacurile poștei, omorurile și atentatele de jafurĭ suntŭ la ordinea ḑilei. O bandă de vr'o 9 indivizĭ ține întregulŭ comitatŭ în iritațiune. Furturile de cai suntŭ așa de numeróse, încâtŭ se privescŭ ca lucrurĭ de tóte ḑilele. Dér a duce turme întregĭ de oi, cu câne și cu măgarŭ cu totŭ, e o prestațiune unică în felulŭ ei. Și cu tóte astea nicĭ unŭ vagabundŭ nu se prinde și nu se pedepsesce. Gendarmeria e neputinciósă și nendestulitóre și poliția locală se'mpacă cu tóte. — Cum e neputinciósă gendarmeria? Nu'i destulŭ de tare când opresce convoiurile din causa unei panclice? Se cere prea multŭ, ca sĕ prindă și pe hoțĭ !

—x—

Ni se scrie din *Reghinulŭ săsescŭ:* „D-lŭ *Georgiu Maiorŭ,* învĕțătorŭ la scóla română din Reghinulŭ săsescŭ, pentru zelulŭ sĕu ce-lŭ mare ce-lŭ desfășură în propunerea limbei maghiare în scóla română, se premiéză de vr'o trei anĭ încóce de cătră ministerŭ cu câte 15—25 fl. pe anŭ. Firesce acésta se întêmplă la rugarea d-sale si'i se conferesce ca fiindŭ „patriotŭ bunŭ". — Unŭ Românŭ. — Adevĕratŭ e d-le învĕțătorŭ?

—x—

În *Podsavos,* unŭ satŭ aprópe de Csacza, executorulŭ Iosef Kuliffay a fostŭ rănitŭ de mórte de unŭ țĕranŭ, a cărui avere voia sĕ i-o secvestreze. Pe când Kuliffay scria lucrurile din casă, țĕranulŭ îi străpunse peptulŭ cu unŭ cuțitŭ de bucătăriă. Țĕranulŭ e arestatŭ.

—x—

Poliția din Pesta cercetéză sĕ afle, décă nu cumva esistă și acolo o bandă de anarhiștĭ, care stă în legătură cu cei din Viena și décă nu cumva se plănuiau și în capitala Ungariei atentate ca cele ce aveau sĕ se comită în Viena. În acestŭ scopŭ a plecatŭ în capitala Austriei unŭ funcționarŭ polițienescŭ din Pesta.

—x—

Amŭ comunicatŭ scirea despre *incidentulŭ* dintre unŭ oficerŭ superiorŭ de geniu și între căpitanulŭ orășenescŭ din *Cașovia.* Fóia unguréscă, care comunicase scirea, esageră, ca de obiceiu, cum facŭ foile unguresci, când scrisese că oficerulŭ a insultatŭ Ungaria. Insușĭ căpitanulŭ orășenescŭ Lockhorn ḑice în acusa sa, că oficerulŭ, colonelulŭ Heinrich Rittner, șefulŭ corpului de geniu în corpulŭ VI de armată, l'a făcutŭ numai pe elŭ *mojicŭ,* fiindcă, fiindŭ ocupatŭ, n'a resolvatŭ imediatŭ afacerea pentru care venise oficerulŭ. Căpitanulŭ orășenescŭ cere satisfacțiune. Se ḑice că colonelulŭ va cere sĕ fiă transferatŭ.

—x—

Conventulŭ reformatŭ unguresců din Papa a votatŭ 12,000 fl. pentru anulŭ acesta, cu care sĕ se sprijine misiunile din străinĕtate.

—x—

În ședința dela 25 Octomvre a *academiei unguresci* Hunfalvy a raportatŭ despre cursulŭ și pertractările congresului orientalistŭ din Viena. — A spusŭ Hunsdorfer ce-a pățitŭ?

—x—

Faimele sinistre, ce s'au împrăștiatŭ erĭ în Brașovŭ despre starea sănătății *regelui Carolŭ alŭ României,* suntŭ false. Nu putemŭ sci ce interesŭ au putatŭ avea cei carĭ le-au scornitŭ.

—x—

Reuniunea unguréscă din locŭ va serba în séra ḑilei de 31 Octomvre sânțirea stégului sĕu în sala hotelului N. 1., cu care ocasiune se va arangia și unŭ concertŭ împreunatŭ cu petrecere de danțŭ. La concertŭ se plătesce întrarea cu 1 fl. de persónă, ér de familiă 2 fl. v. a.

—x—

Ministerulŭ de rĕsboiu românŭ va trimite atașațĭ militarĭ pe lângă tóte legațiunile române din străinĕtate. Acești atașațĭ vorŭ fi aleșĭ dintre căpitanii de statŭ-majorŭ, ḑice „Rĕsboiulŭ.«

—x—

D. *I. Carajani,* profesorŭ la Universitatea din Iașĭ și membru alŭ academiei române, va publica în curêndŭ o scriere importantă, intitulată: *Studii istorice asupra Românilorŭ din peninsula balcanică.*

—x—

FOILETONU.

Achisițiunĭ coloniale ale puterilor europene.

(Studiu geograficŭ-politicŭ)

de

W. Hausmann.

Este pe deplinŭ cunoscutŭ, că chiar în timpurile cele mai vechĭ guvernele, carĭ dispuneau de o flotă mai mare și de o armată continentală mai considerabilă câutau cu plăcere a-șĭ întinde sfera puterii lorŭ peste frontierele adevĕratei lorŭ patrii și întemeiau colonii în țĕrĭ străine, dela carĭ colonii apoi țéra-mamă spera multe folóse.

Astfelŭ s'au născutŭ Roma și Cartaginea, coloniile Grecilorŭ și ale Fenicienilorŭ. A întinde relațiunile comerciale, a atrage la sine avuțiile și comorile țĕrilorŭ străine a fostŭ totdéuna și pretutindenea scopulŭ principalŭ, a spori puterea armată proprie prin contingentŭ din colonii a fostŭ mai totdéuna unŭ scopŭ secundarŭ.

Aceeași procedură, ce se observa odinióră—înainte cu vr'o 2000—3000 de anĭ—vedemŭ că este urmată și în ḑiua de astăḑĭ preste totŭ loculŭ. Numai câtŭ nisuințele de colonisațiune ale puterilorŭ maritime de astăḑĭ au luatŭ o proporțiune gigantică prin întinderea mai mare a orizontului de vedere, prin cunoscința mai înaltă a tuturorŭ legilorŭ naturii și prin giganticele mijlóce de comunicațiune. Relațiunile comerciale, carĭ astăḑĭ se cultivă cu multă trudă, nu suntŭ purŭ și simplu pacĭnice, ci ele au mai alesŭ scopulŭ eminentŭ politicŭ, scopulŭ de a ridica și de a întări puterea politică a statelorŭ concurente.

În arta acésta și în acéstă desteritate stă astăḑĭ mai pre susŭ de tóte Anglia, domnitórea mărilorŭ.

Cu consecință de ferŭ urmăriră și urmărescŭ bărbații de statŭ ai ḑisei puterĭ ținta, de a asigura preponderanța acesteia în tóte continentele, luândŭ în posesiune puncte, carĭ domineză lumea. La acésta are semințía anglosacsónă fericita calitate, ca țéra descoperită séu aflată de corăbierii sĕi sĕ șĭ-o supună mai ântêi pentru durată prin colonii stabile și tarĭ, — tocmai contrarulŭ dela alte popóre, carĭ nu sciu sĕ-șĭ asigure și sĕ-șĭ țină orĭ stăpânéscă țéra câștigată.

Astfelŭ a succesŭ Englesilorŭ, ca sĕ strîmtoreze și sĕ dea afară pe Francesĭ din Canada. Totŭ așa perdură Olandesii Caponia (Capland). La dominantulŭ vêrfŭ sudicŭ alŭ Peninsulei-iberice se înalță fortăréța de stâncĭ, Gibraltarulŭ, care fortăréță nu póte fi luată cu puterea și care póte pentru totdéuna va rĕmâné în ghiarele leului britanicŭ spre celŭ mai mare năcazŭ alŭ Spaniolilorŭ.

În complesulŭ celŭ enormŭ de țĕrĭ, care-lŭ cuprindemŭ sub numirea: India anterióră și posterióră, alungară Englesii cu șirétă calculațiune pe principii indigenĭ unulŭ după altulŭ de pe tronurile lorŭ. Deposedațilorŭ despoțĭ le dau banĭ cu prisosŭ, ca sĕ-șĭ petrécă timpulŭ cu haremurile lorŭ într'o viéță sibaritică plină de visurĭ dulcĭ. Însĕ puterea zace în mânile puținilorŭ Europenĭ, carĭ acuma domnescŭ peste o poporațiune de 300,000,000 necondiționatŭ. Și cam de vr'o 10—12 anĭ este regina Angliei, *Victoria,* totdeodată și *împĕrătésă a Indiilorŭ.*

Cea mai mare parte din America de nordŭ încă a fostŭ coloniă engleză până la anulŭ 1770, care coloniă era guvernată directŭ din Londra. Politica neînțeléptă a guvernului din Londra aduse lucrurile acolo, că aceste teritorii nemărginite cu a lorŭ poporațiune inteligentă de același némŭ se revoltară și în urma unui rĕsboiu sângerosŭ se rupseră cu desĕvĕrșire de țéra-mamă, perdêndu-se astfelŭ pentru dênsa. Și astăḑĭ superbulŭ Albionŭ nu se mai află față în față cu colonii fără putere, ci deja fălfăie peste continentulŭ Americei nordice dela unŭ oceanŭ până la celălaltŭ puterniculŭ stindardŭ alŭ Statelorŭ-unite, a cărorŭ putere maritimă este în timpulŭ de față aprópe egală cu cea engleză.

Dér împărțirea pămêntului nu s'a terminatŭ încă. Nouĕ teritorii se ridică pe semiglobulŭ meridionalŭ. Acolo este situată tînĕra Australia (Oceania), cu marile insule învecinate, *Tasmania* și *Selanda nouă,* carĭ întrecŭ cu mărimea multe regate europene. Totŭ acéstă teritoriu,

Trupa teatrală germană va juca astă-séră Joi „Daniela“, dramă în 4 părţi de Philippi.

Miseria învĕţătorilorŭ unguresci.

Amŭ arĕtatŭ la diverse ocasiunĭ câtŭ de desperată este situaţiunea învĕţătorilorŭ unguresci, mai virtosŭ a celorŭ din Sĕcuime. Amŭ reprodusŭ lamentările lorŭ şi pe basa unorŭ date publicate de ei înşişĭ amŭ constatatŭ, că suntŭ peritorĭ de fóme, din causă că statulŭ nu este în stare a-le plăti salariele la timpŭ, ba cei mai mulţĭ nu şĭ-au primitŭ nicĭ pănă astădĭ decâtŭ abia a treia parte, orĭ în casŭ mai favorabilŭ abia jumĕtate din plata de pe anulŭ şcolarŭ trecutŭ. Acum cetimŭ în „Ellenzék« unŭ articulŭ, prin care se reportéză despre starea învĕţătorilorŭ unguresci din comitatulŭ Mureşŭ-Turda.

„Décă cineva cĕlĕtoresce pe drumulŭ de ţéră dela Mureşŭ Oşorheiu spre Riciulŭ de Câmpiă, dice autorulŭ articulului, va pute afla pe învĕţătorii poporalĭ — eroii d-lui Trefort — cum împrăştiă pe drumŭ petrile, cum cară prismele de petrişŭ şi cântă cânteculŭ, alŭ căruia refrenŭ este: *„quem dii odere“*... Décă însĕ d. Trefort, din causa lipsei de timpŭ şi estra-ordinara sa ocupaţiune, nu póte sĕ se convingă personalŭ despre cele dise, autorulŭ articulului ilŭ îndrumă la conscrierile lunare de absenţii scolastice, în carĭ va pute afla şi observaţiunĭ de soiulŭ acesta: *„în primele douĕ sĕptĕmânĭ ale lunei lui Octomvre nu s'a ţinutŭ prelegere, din causă că învĕţătorulŭ a fostŭ dusŭ la căratŭ de prisme“*.

La prima vedere omului 'i se pare acéstă unŭ regresŭ, dér regresulŭ acesta este numai aparentŭ. De aceea nicĭ autorulŭ articulului din ĕstŭ punctŭ de vedere nu-i face imputărĭ d-lui Trefort, pentrucă, décă învĕţătorii în locŭ de a sta în aerulŭ închisŭ alŭ şcólei, se resfaţă în sinulŭ liberŭ alŭ naturei, lucrândŭ şi făcêndŭ prisme pe drumulŭ de ţéră, prin acéstă ei îşĭ recrează şi îşĭ întărescŭ puterile spirituale şi astfelŭ reîntorcêndu-se la postulŭ lorŭ de învĕţătorĭ promitŭ unŭ sporŭ cu atâtŭ mai mare. Apoi şi învĕţătorulŭ este omŭ; décă 'i s'a luatŭ dreptulŭ de a figura ca membru în comisiunea comitatensă, trebue sĕ aibă celŭ puţinŭ dreptulŭ de a lucra la drumŭ, căcĭ décă şcóla este a statului, şi drumulŭ este alŭ statului, şi prin urmare aceste douĕ acţiunĭ nu suntŭ incompatibile una cu alta.

Mai rea este însĕ presiunea ce se face din partea fişpanilorŭ asupra libertăţii convingerii bieţilorŭ învĕţătorĭ, căcĭ fişpanii îi învĕţă *mores* nu numai pre învĕţătorĭ, ci şi pe popĭ, când este vorba de alegerea deputaţilorŭ dietalĭ. În cerculŭ Akosfalva totŭ omulŭ trebue sĕ fiă oposiţionalŭ, pentrucă acolo şi fişpanulŭ cu viceşpanulŭ suntŭ oposiţionalĭ; în cerculŭ din spre Câmpiă a Mureşŭ-Oşorheiului suntŭ toţĭ guvernamentalĭ, căcĭ şi fişpanulŭ cu viceşpanulŭ suntŭ guvernamentalĭ. Décă însĕ consciinţa unorŭ preoţĭ şi învĕţătorĭ nu s'a pututŭ lărgi aşa de tare ca sĕ pótă încăpé în ea convingerea fişpanului, ci au urmatŭ de capulŭ lorŭ convingerea propriă, — étă prismele pe grumadii lorŭ! Copii umblă cu gâscele, învĕţătorulŭ la prisme, şcóla stă închisă, — étă civilisaţia unguréscă!“

Şi Kulturegyleturile? Frigă-se bieţii învĕţătorĭ de sete şi scofâlcéscă-se de fóme, banchetele kulturegyletiste sĕ trăiască!

Ultime sciri.

Rusciucŭ, 26 Octomvre. Prefectulŭ din Rusciucŭ a primitŭ din partea consulului Rusiei o comunicaţiune a unei depeşĭ adresate de generalulŭ Kaulbars consulilorŭ ruşĭ din Bulgaria. În acéstă depeşă generalulŭ declară din nou că *Rusia consideră ca nulă adunarea dela Tirnova şi că ori-care ar fi hotărîrea luată, fiă asupra alegerii unui prinţŭ, alŭ cărui nume ar putea fi agreatŭ de Rusia, fiă asupra deputaţiunei ce se va trimite Ţarului, acéstă hotărîre nu va fi luată în consideraţiune.*

Cu tóte astea circulă sgomotulŭ printre Bulgarĭ, că misiunea lui Gadban Effendi póte aduce o apropiere. Pentru a da timpŭ sforţărilorŭ împăciuitóre de a se produce, precum şi pentru raţiunea materială de amenajamentŭ, căcĭ localulŭ adunării nu e încă gata, e probabilŭ că deschiderea oficială va fi întârdiată cu câte-va dile. Mai multŭ încă, verificarea puterilorŭ cere dela 8 până la 10 dile.

Vĕ semnalezŭ tendinţe împăciuitóre din partea Bulgariei, cu tóte că parŭ a nu fi primite în modŭ favorabilŭ din partea Rusiei, după declaraţiunea de mai susŭ a generalului Kaulbars. Nimicŭ n'a transpiratŭ încă asupra intenţiunilorŭ ce va manifesta guvernulŭ când va fi în faţa adunărei. Cele mai diverse proecte continuă a fi atribuite guvernului, atâtŭ în privinţa propunerilorŭ relative la alegerea prinţului de Battenberg, câtŭ şi în privinţa alegerei cutărui séu cutărui prinţŭ alŭ cărui nume ar fi cu totulŭ plăcutŭ Rusiei. Dér se crede mai bine, că adunarea va fi prorogată séu amânată, fără resultatŭ privitorŭ la alegerea prinţului, după ce-şĭ va arĕta numai încrederea în regenţă, séu va confirma puterile sale.

Scirea despre trimiterea unorŭ cuirasate rusescĭ înaintea Varnei a fostŭ basată pe temerile exprimate la Petersburgŭ de generalulŭ Kaulbars în privinţa siguranţei consulului rusŭ la Varna. Ordinea nefiindŭ nicĭ decum turburată în acestŭ oraşŭ, presenţa forţelorŭ rusescĭ în acestŭ oraşŭ, ar părea puţinŭ legitima în ochii Bulgarilorŭ; dér, décă faptulŭ s'ar produce, se crede că ar fi presintatŭ în acestŭ sensŭ de guvernulŭ rusŭ, care ar putea spera, că o astfelŭ de manifestare ar produce unŭ efectŭ moralŭ considerabilŭ, din punctulŭ de vedere politicŭ, în Bulgaria.

Instrucţiunile trimise din Petersburgŭ agenţilorŭ ruşĭ din Bulgaria nu dau pe faţă, că o ocupaţiune sĕ fiă scopulŭ imediatŭ ce caută guvernulŭ rusŭ sĕ atingă. Rusia se întemeiază pe dividiunea partidelorŭ şi pe încurcăturile financiare şi economice pentru a face cu neputinţă în scurtŭ timpŭ situaţiunea regenţei; dér acéstă manifestă o mare energiă, pentru a face faţă marilorŭ dificultăţĭ ale naţiunii.

Petersburgŭ, 26 Octomvre. Ordinulŭ de di adresatŭ armatei şi flotei dice că monumentulŭ ridicatŭ în memoria campaniei din Balcanĭ va aminti în totdéuna abnegaţiunea şi eroismulŭ luptătorilorŭ, carĭ cu ajutorulŭ Domnului au acoperitŭ drapelulŭ rusescŭ cu o nouă gloriă. Ţarulŭ exprimă încrederea sa în fidelitatea neclintită a armatei şi a flotei, cărora le mulţumesce pentru serviciile eminente ce au adusŭ tronului şi patriei. Elŭ îşĭ exprimă convingerea, că în tóte încercările la carĭ provedinţa, la carĭ ar supune Rusia, armata şi flota vorŭ rĕmânea la înălţimea eroismului şi gloriei predecesorilorŭ sĕi.

Petersburgŭ, 26 Octomvre. *„Novoje Wremja“ spune, că décă Sobrania ar realege pe prinţulŭ de Battenberg, puterile arŭ considera acestŭ actŭ ca îndestulătorŭ pentru a motiva o ocupaţiune ruséscă.*

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. a »Gaz. Trans.«)

TÎRNOVA, 28 Octomvre. — **Se adeveresce sosirea în Varna a unei fregate rusesci cu 150 de ómeni. O a doua corabiă de rĕsboiu se aşteptă.**

O notă a generalului Kaulbars comunică, că comdamnarea oficerilorŭ compromişĭ ar fi o provocare a Rusiei, care ar trebui sĕ păşéscă la cele mai estreme mĕsurĭ.

LOMPALANCA, 28 Octomvre. — *S'a rĕspânditŭ sgomotulŭ, că comandantulŭ Lompalancei a fostŭ arestatŭ pentru urdirea unui complotŭ contra regenţei.*

DIVERSE.

Logodnă. — d-lŭ *Sergiu Medeanŭ* şi d-şóra *Elena Tipeiu* din Sebeşulŭ săsescŭ, încredinţaţĭ.

Foculŭ în mânăstire. — Amorulŭ este unŭ focŭ care consumă; tocmai acestŭ focŭ a isbucnitŭ într'o mânăstire. Aceste felurĭ de incendiurĭ suntŭ mai dese decâtŭ s'ar pute crede. Anulŭ trecutŭ unŭ asemenea focŭ s'a întêmplatŭ la Livorno într'o mânăstire, care se chiamă »Graţie lui Dumnedeu.“ Autoritatea interveni şi închise acéstă casă veselă, întêlnire a libertinilorŭ de totŭ felulŭ. De astădată foculŭ a isbucnitŭ pe marginea golfului dela Genua, în mânăstirea dela Oneglia, eparchia Porto-Maurizio, mânăstire, care pórtă numele de „Institutulŭ Misericordiei.« În mânăstire se afla unŭ pensionatŭ de fete, şi familiile cele bune din Liguria séu din alte provincii îşĭ trimeteau copilele. Directórea acestei case, o jună şi frumósă fată din oraşulŭ florilorŭ, adică din Florenţa, purta numele de »sora Iosefina.« Temperamentulŭ ei nu era făcutŭ pentru trista viéţă a mânăstirei; ea este o jună fată, căreia îi plăcea viéţa, astfelŭ că în curêndŭ tótă lumea începŭ sĕ se ocupe de ceea ce se petrecea în mânăstire. Afacerea veni până la urechile procurorului regalŭ, care trimise la faţa locului pe unŭ judecătorŭ informatorŭ însoţitŭ de mai mulţĭ carabinerĭ. Dér intrândŭ în mânăstirea Misericordiei o găsi de jumĕtate gólă şi cu totulŭ jăfuită. Superióra, alte surorĭ şi fetele din pensionŭ fugiseră, însoţite de tinerii preoţĭ şi sfinţii duhovnicĭ, avêndŭ prevederea d'a lua casa cu banĭ, o parte din mobile, între carĭ şi unŭ clavirŭ, precum şi vinurile din pivniţă. Episcopulŭ eparchiei a datŭ o episcopală îngrozitóre în contra fugarilorŭ; autoritatea s'a mărginitŭ la unŭ mandatŭ de aducere adresatŭ autorităţilorŭ francese, carĭ pare că au arestatŭ pe toţĭ fugarii în partea dela Var. Mandatulŭ dice: »Escitaţiune la corupţiune, hoţiă, bancrută fraudulósă,“ căcĭ mânăstirea a fostŭ declarată în stare de falimentŭ.

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ Dr. Aurel Mureşianu

---

de sine se înţelege, a fostŭ luatŭ în posesiune de Anglia numai decâtŭ. Éraşĭ se arĕtă dibăcia Englesilorŭ de a asimila ţĕrile câştigate, şi tóte au deja tipŭ englesescŭ. Coloniile de criminalişti dela începutŭ făcură în curêndŭ locŭ la coloniştĭ mai bunĭ şi în cele din urmă dispărură cu totulŭ. Deja se ridică oraşe cu cele mai escelente porturĭ de mare, carĭ pórtă cunoscutele nume: *Sidney, Melbourne, Perth, Albany, Nelson* şi *Wellington* şi în privinţa eleganţei şi a confortului nu suntŭ cu multŭ mai pre josŭ decâtŭ nicĭ una din cetăţile europene.

Însĕ elementulŭ pré puternicŭ englescŭ i se opunŭ în timpulŭ celŭ mai nou — după cum vomŭ arĕta mai târdiu — tocmai în aceste zone concurenţĭ, carĭ încă desvóltă putere espansivă destulŭ de mare şi nu se lasă, ca sĕ fiă înlăturaţĭ aşa lesne, bunăóră ca odinióră Olandesii.

Puţine petece de pămĕntŭ suntŭ afară de Europa, unde sĕ nu dămŭ icĭ colea peste Englesĭ, — peste posesiunĭ englese, şi fiă posesiunea în comparaţiune câtŭ de mică, ea totuşĭ are valórea şi însemnătatea ei.

Chiarŭ aşa numitele *Streit settlements*— colonii de drumurĭ numite — suntŭ adeseorĭ în posiţiune escelentă şi de mare însemnătate mercantilă, ca s. e. *Sinjapur* la vêrfulŭ sudicŭ alŭ peninsulei *Malaca*, care totŭ mereu va dobêndi în importanţă, cu câtŭ gravitéză mai multŭ comunicaţiunea lumii spre Archipelagulŭ indicŭ. Cumcă Anglia nu despreţuesce nicĭ achisiţiunĭ de ţĕrĭ situate aprópe de continentulŭ europénŭ, vedemŭ esemplulŭ cu Ciprulŭ. Câtă ostenélă, câte promisiunĭ de ale diplomaţilorŭ şireţĭ a costat'o póte pe Anglia, până ce înalta Pórtă s'a învoitŭ la concesiunea disei insule.

Ca putere colonială de rangulŭ alŭ doilea putemŭ înşira aci pe Francia. Chiarŭ în timpulŭ imperiului a avutŭ acestŭ statŭ pré multŭ de lucru cu afacerile interne, decâtŭ ca sĕ pótă cugeta seriosŭ la achisiţiunĭ de ţĕrĭ afară din Europa. Statulŭ de astădĭ din America numitŭ Luisiana l'a vêndutŭ Napoleonŭ I Statelorŭ-unite. Napoleonŭ III încă a voitŭ sĕ-şĭ întărescă numai puterea din Europa şi avea puţină aplicare de a face achisiţiunĭ marĭ în ţĕrĭ străine. Numai Caiena (Cayenna) pe ţĕrmurile Americei meridionale părea că o preţueşce elŭ fórte tare, orĭ câtŭ de puţinŭ folosŭ aducea materei sale acéstă coloniă, deórece elŭ avea mare lipsă de Caiene ca locŭ de deportaţiune, pentru a pune la locŭ sigurŭ pe numeroşiĭ malcontenţĭ din Francia continentală. Caiena, ca locŭ de deportaţiune séu esiliu, se numesce din causa climei sale celei producĕtóre de frigurĭ, fiindŭ caldă tare şi umedă, nu fără dreptŭ *ghilotina uscată.*

În timpulŭ mai nou s'a întocmitŭ *Noua Caledonia* ca locŭ de esiliu pentru criminaliştiĭ francesĭ. Cumcă tocmai din acéstă insulă depărtată potŭ şi au putută chiar sĕ fugă deprotaţiĭ, a doveditŭ timpulŭ din urmă în de ajunsŭ.

O coloniă mai vechiă este Algeria, unde Francesii şi obiceiurile francese, viéţa francesă într'adevĕrŭ au prinsŭ rădĕcinĭ adâncĭ. De altfelŭ a costatŭ multŭ sânge câştigarea acestei ţĕrĭ, séu mai bine a acestorŭ teritorii călduróse pe ţĕrmurele nordicŭ alŭ Africei, care ţĕrmure adeseorĭ e puţinŭ roditorŭ; şi cu tótă estinderea cea mare a coloniei, folosulŭ pentru Francia este fórte micŭ. O putere însemnată militară trebue sĕ stea totdéuna în Algeria, pentru ca sĕ apere pe pacînicii colonişti şi sĕ ţină pe Arabĭ în frêu.

Republica francesă actuală pare că voesce sĕ repare ceea ce a negligeatŭ imperiulŭ şi regatulŭ şi caută, precum se pare, a anecsa cu orîce preţŭ teritorii marĭ. După o îndelungată şi sângerósă luptă i-a succesŭ republicei a cuceri în Asia orientală, în Tonchinŭ, unŭ teritoriu de o valóre dubiósă. Este mare îndoélă, décă acéstă coloniă va aduce odiniósă materei sale vre-unŭ folosŭ, fiindcă coloniştiĭ pacînicĭ numai cu greu vorŭ căpĕta vreodată plăcere de a se stabili aşa departe de patria cea vechiă. Pe lângă acestă suntŭ condiţiunile naturale fórte nefavorabile. Clima cea căldurósă şi umedă pe şesurile rîurilorŭ de totŭ nesănĕtósă nu permite Europénului lucrurĭ grele încordatóre. Agricultura în sensulŭ nostru, — după modulŭ europénŭ — nicĭ că se póte cugeta. (Va urma.)

Cursulŭ la bursa de Viena

din 27 Octomvre st. n. 1886.

Rentă de aurŭ 4%	103 70
Rentă de hârtiă 5%	92.75
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	151.50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	99.71
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	114 50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	114 50
Bonurĭ rurale ungare	104.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	1C4.50
B nurĭ rurale Banat-Timișŭ	104 50
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.50
Bonurĭ rurale transilvane	104 50
Bonurĭ croato-slavone	104.50
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.75
Imprumutulŭ cu premiu ung.	120.80
Losurile pentru regularea Tisei și Segedinului	123.40
Renta de hărtiă austriacă	83.45
Renta de arg. austr.	8430
Renta de aurŭ austr.	114 05
Losurile din 1860	139 —
Acțiunile băncei austro-ungare	864.—
Act. băncei de creditŭ ung.	287.25
Act. băncei de creditŭ austr.	280.10
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.91
Napoleon-d'orĭ	9.88
Mărcĭ 100 împ. germ.	61.95
Londra 10 Livres sterlinge	125.15

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 13 Octomvre st. v. 1886.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%).	91—	92—
Renta rom. amort. (5%)	$94^1/_2$	95—
» convert. (6%)	87—	88—
Impr. oraș. Buc. (20 fr.)	34—	35—
Credit fonc. rural (7%)	103—	104—
» „ „ (5%)	$87^1/_4$	$87^1/_2$
» » urban (7%)	$100^3/_4$	$101^1/_4$
» » » (6%)	92—	$93^1/_2$
» » » (5%)	$83^3/_4$	$84^1/_4$
Banca națională a Româniеi 500 Lei	1070	1075
Ac. de asig. Dacia-Rom.	268	270
« » » Națională	210	212
Aurŭ contra bilete de bancă	$15.^1/_2$	16.—
Bancnote austriace contra aurŭ.	2.03—	2.04

Cursulu pieței Brașovŭ

din 27 Octomvre st. n. 1886

Bancnote românescĭ	Cump.	8.47	Vênd.	8.50
Argint românesc	»	8.45	»	8.50
Napoleon-d'orĭ	»	9.86	»	9.88
Lire turcescĭ	»	11.24	»	11.27
Imperialĭ	»	10.24	»	10.27
Galbenĭ	»	5.89	»	5.91
Scrisurile fonc. »Albina»	»	117.50	»	118.50
Ruble Rusescĭ	»	117.—	»	118.—
Discontulŭ	»	7—10% pe anŭ.		

Tarifa anunțurilorŭ și insertiunilorŭ.

Anunciurĭ în pagina a IV-a linia de 30 litere garmond fl. —cr. 6

Pentru insertiunĭ și reclame pagina a III linia à fl. — cr 10.

Pentru repețirĭ se acórdă următórele rabate:

Pentru repețirĭ de	3— 4 orĭ	10%
„ „ „	5— 8 „	15%
„ „ „	9—11 „	20%
„ „ „	12—15 „	30%
„ „ „	16—20 „	40%
Dela 20 de repețirĭ în susŭ		50%

Pentru anunciurĭ ce se publică pe mai multe lunĭ se facŭ învoirĭ și reducerĭ și peste cele însemnate mai susŭ.

Avisŭ d-lorŭ abonațĭ!

Rugămŭ pe d-nii abonațĭ ca la reînoirea prenumerațiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ și numerii de pe fâșia sub care au primitŭ diarulŭ nostru până acuma.

Domnii ce se abonéză din nou sĕ binevoiască a scrie adresa lămuritŭ și sĕ arate și posta ultimă. *ADMINISTR. „GAZ. TRANS"*

Mersulŭ trenurilorŭ
Valabilŭ dela I Octomvre st. n. 1886.

pe linia **Predealŭ-Budapesta** și pe linia **Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta** a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	4.50	—	—
Predealŭ	—	9.32	—	—
	—		—	—
Timișŭ	—	9.56	—	—
Brașovŭ	—	10 29	—	—
	7.47	—	4.16	—
Feldióra	8.24	—	5.02	—
Apatia	8 51	—	5.43	—
Agostonfalva	9.14	—	6.15	—
Homorodŭ	9.51	—	7.06	—
Hașfaleu	11.03	—	8.52	—
Sighișóra	11.29	—	9.19	—
	11.26	—	9.31	—
Elisabetopole	12 00	—	10.16	—
Mediașŭ	12.29	—	10.57	—
Copșa mică	12.44	—	11.19	—
			11.31	
Micăsasa	1.05	—	11.52	—
Blașiu	1.34	—	12.31	—
Crăciunelŭ	1.46	—	12.48	—
Teiușŭ	2.09	—	1.22	—
Aiudŭ	2.39	—	2.18	—
Vințulŭ de susŭ	3.01	—	2.48	—
Uióra	3.08	—	2.56	—
Cucerdea	3.14	—	3 64	—
Ghirisŭ	3.55	—	4 51	—
Apahida	5.10	—	5.28	—
Clușiu	5.30	—	5 56	—
	—	6.03	—	8.00
Nedeșdu	—	6.21	—	8.36
Ghirbĕu	—	—	—	9.02
Aghirișŭ	—	—	—	9.32
Stana	—	—	—	10.11
Huiedinŭ	—	7.14	—	10.51
Ciucia	—	7.43	—	12 16
Bucia	—	—	—	12.50
Bratca	—	—	—	1.21
Rév	—	8.22	—	2.02
Mező-Telegd	—	8.48	—	3.06
Fugyi-Vásárhely	—	—	—	3.38
Várad-Velințe	—	—	—	3.54
Oradia-mare	—	9.13	—	4.05
	—	9.18	10.55	4.50
P. Ladány	—	10.38	1.23	7.28
Szolnok	—	12.20	3.24	—
Buda-pesta	—	2.15	10.05	—
Viena	—	—	2.15	—
	—	8.00	6.05	—

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de pers.	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	—	—	—	--
Budapesta	7.40	2.—	3.10	6.20	8.00
Szolnok	11.05	3.58	7.38	9.34	11.40
P. Ladány	2 02	5.28	5 40	11.26	2.31
Oradea mare	4.12	6.58	9.14	1.38	—
Várad-Velencze	—	—	9.24	2.06	- -
Fugyi-Vásárhely	—	—	9.41	2.17	—
Mező-Telegd	—	7.33	10.19	2.40	—
Rév	—	8.04	11.38	3.24	—
Bratca	—	—	12.18	3.47	—
Bucia	—	—	12.54	4.07	—
Ciucia	—	8.58	1.57	4.33	—
Huiedin	—	9.28	3.11	5.15	—
Stana	—	—	3.40	5.34	—
Aghiriș	—	—	4.15	5.55	—
Ghirbĕu	—	—	4.36	6.07	—
Nedeșdu	—	—	4.58	6.24	--
Clușiu	—	10.28	5.26	6.43	—
	11.00	—	—	—	7.08
Apahida	11.19	—	—	—	7.36
Ghiriș	12.30	—	—	—	9.06
Cucerdea	1.01	—	—	—	9.53
	1.06	—	—	—	10.—
Uióra	1.13	—	—	—	10.09
Vințulŭ de susŭ	1.20	—	—	—	10.19
Aiudŭ	1.41	—	—	—	10.48
Teiușŭ	2.00	—	—	—	11.14
Crăciunelŭ	2.35	—	—	—	12.12
Blașŭ	2.48	—	—	—	12.30
Micăsasa	3.20	—	—	—	1.12
Copșa mic.	3 36	—	—	—	1.32
Mediașŭ	4.00	—	—	—	2.18
Elisabetopolo	4.35	—	--	—	3.03
Sigișóra	5.12	—	—	—	3.49
Hașfaleu	5.37	—	—	—	4.28
Homorod	7.02	—	—	—	6.16
Agostonfalva	7.43	—	—	—	7.06
Apatia	8.11	—	—	—	7.46
Feldióra	8.41	—	—	—	8.25
Brașovŭ	9.21	—	—	—	9.15
	—	5.45	—	—	—
Timișŭ	—	6.22	—	—	—
Predealŭ	—	6.47	—	—	—
	—	—	—	—	—
Bucurescĭ	—	11.45	—	—	—

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Teiușŭ	11.24	—	2.40
Alba-Iulia	11.59	—	3.14
Vințulŭ de josŭ	12.30	—	4.22
Șibotŭ	12.52	—	4.50
Orăștia	1.01	—	5.18
Simeria (Piski)	2.03	—	5.47
Deva	2 52	—	6.35
Branicĭca	3.23	—	7.02
Ilia	3.55	—	7.28
Gurasada	4.08	—	7.40
Zam	4.25	—	8.11
Soborșin	5.30	—	8.46
Bĕrzova	5.56	—	9.33
Conopŭ	6.27	—	9.53
Radna-Lipova	6.47	—	10.27
Paulișŭ	7.28	—	10.42
Gyorok	7.43	—	10.58
Glogovațŭ	7.59	—	11.25
Aradŭ	8.28	—	11.39
Szolnok	8.42	—	4.52
	—	—	5.12
Budapesta	—	—	8.20
Viena	—	—	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiușŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	12.10	—
Budapesta	8.20	9.05	—
Szolnok	11.20	12.41	—
	4 10	5.45	—
Aradŭ	4 30	6.—	7.04
Glogovațŭ	4 43	6.13	7.22
Gyorok	5.07	6.38	7.58
Paulișŭ	5.19	6.51	8 17
Radna-Lipova	5.41	7.10	8 36
Conopŭ	6 09	7.37	—
Bĕrzova	6.28	7.55	—
Soborșin	7 25	8.42	—
Zam	8 01	9.12	—
Gurasada	8.34	9.41	—
Ilia	8.55	9.58	—
Branicĭca	9.19	10.17	—
Deva	9 51	10.42	--
Simeria (Piski)	10.35	11 07	—
Orăștiă	11.11	11.37	—
Șibotŭ	11.43	12.—	—
Vințulŭ de josŭ	12.18	12.29	- -
Alba-Iulia	12.36	12.46	—
Teiușŭ	1.29	1.41	—

Aradŭ-Timișóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ mixt
Aradŭ	5.48	—	6.05
Aradulŭ nou	6.19	—	6.33
Németh-Ságh	6.44	—	6.58
Vinga	7.16	—	7.29
Orczifalva	7.47	—	7.55
Merczifalva	—	—	—
Timișóra	9.02	—	9.08

Simeria (Piski) Petroșeni

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Simeria	11.25	—	2.42
Streiu	11.58	—	3.25
Hațegŭ	12.46	—	4 16
Pui	1.37	—	5.11
Crivadia	2.24	—	5.58
Banița	3.05	—	6 41
Petroșeni	3.37	—	7.12

Timișóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timișóra	6.25	—	5.00
Merczifalva	—	—	—
Orczifalva	7.46	—	6.32
Vinga	8.15	—	7.02
Németh-Ságh	8.36	—	6.23
Aradulŭ nou	9.11	—	8.01
Aradŭ	9.27	—	8.17

Petroșeni—Simeria (Piski)

	Trenŭ de pers.	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Petroșeni	10 07	—	6.10
Banița	10 48	—	6.53
Crivadia	11.25	—	7.37
Pui	12.05	—	8.20
Hațegŭ	12.42	—	9.01
Streiu	1.22	—	9.52
Simeria	1.53	—	10.31

Tipografia *ALEXI* Brașovŭ. Hârtia din fabrica d-lorŭ Königes & Kopony, Zernescĭ.